

СЕКЦІЯ 4

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ

Новак Анастасія Олександрівна

*аспірант 3-го курсу кафедри адміністративного та фінансового права
Національного університету «Одеська юридична академія»
помічник судді Одеського апеляційного суду*

АДМІНІСТРАТИВНА СКАРГА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА АДМІНІСТРАТИВНЕ ОСКАРЖЕННЯ

Забезпечення прав та свобод людини та громадянина щодо можливості звернення до суб'єкта владних повноважень з будь-якого питання знайшло своє закріплення на конституційному рівні та, відповідно, гарантується Конституцією України у статтю 40. Тобто адміністративне оскарження у сучасних правових реаліях виступає одним із механізмів захисту законних прав та інтересів суб'єктів адміністративних правовідносин та реалізується за допомогою такого інструмента як адміністративна скарга.

Зазначається, що поняття «адміністративна скарга» у юридичній літературі зустрічається нечасто, оскільки більшість вчених застосовують поняття «адміністративний позов» як основну форму процесуального захисту прав і свобод учасників адміністративних правовідносин, в той же час, адміністративна скарга має допоміжний характер для врегулювання спору у позасудовому порядку. Цим й обумовлена відсутність наукових напрацювань вчених у сфері адміністративного права щодо адміністративної скарги як самостійної форми процесуального захисту.

Зазначаємо, що адміністративна скарга – це одна із форм процесуального засобу оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єкта владних повноважень у процесі реалізації своїх завдань та функцій.

У статті 288 Кодексу України про адміністративні правопорушення при визначенні процедури оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення використовується поняття «скар-

га» [1]. Вбачається, що мова йде саме про адміністративну скаргу, яка виступає як основний засіб для відновлення порушених прав у разі неналежного виконання уповноваженими суб'єктами своїх завдань та функцій щодо притягнення до адміністративної відповідальності за порушення національного законодавства. Хоча деякі положення вказаної статті містять альтернативні варіанти вирішення спору (звернення до районного, міськрайонного, районного у містах суду із позовом у порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України), вказане не нівелює значення адміністративної скарги у процедурі відновлення порушених прав і законних інтересів заявника.

Тому важливим у даному випадку є визначення спільних та відмінних ознак адміністративної скарги та адміністративного позову як процесуальних форм захисту. Для адміністративної скарги, як і адміністративного позову, притаманні такі ознаки:

1) є процесуальною формою вирішення публічно-правового спору, оскільки останній виникає з відносин здійснення публічно-владних повноважень, однією із сторін є суб'єкт владних повноважень, правове становище сторін є юридично нерівним;

2) подаються у зв'язку із необхідністю захисту законних прав та інтересів суб'єкта звернення;

3) містять вимогу про захист прав, свобод та законних інтересів суб'єкта звернення до суб'єкта владних повноважень, який приймав відповідне рішення, дію або бездіяльність.

Ознаками, які характерні безпосередньо для адміністративної скарги, можна назвати такі:

1) є позасудовим (досудовим) захистом прав, свобод та законних інтересів заявника;

2) подання є безоплатним, тобто законодавством не встановлено адміністративного збору за подання адміністративної скарги;

3) спрощена процедура розгляду, яка не передбачає складного формалізованого механізму регулювання процедури розгляду адміністративної скарги;

Враховуючи відсутність складного формалізованого механізму регулювання процедур розгляду адміністративної скарги, вбачається, що самі вимоги до форми та змісту адміністративної скарги не мають чіткого формально визначеного переліку складових останньої.

Аналізуючи суть та зміст інституту адміністративного оскарження, можна сказати, що адміністративна скарга має містити наступні складові: назва адміністративного органу, який уповноважений розглядати адміністративну скаргу; інформація про суб'єкта звернення (прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання та засоби зв'язку), суть порушеного питання, прохальна частина щодо суті порушеного питання.

Крім того, адміністративна скарга повинна бути підписана скаржником, а у разі подання адміністративної скарги представником суб'єкта звернення – надані докази на підтвердження повноважень представника (наприклад, довіреність, ордер адвокат). У разі подання адміністративної скарги засобами електронного зв'язку електронний документ має бути підписаний електронним підписом відповідно до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» [2].

Додатково адміністративна скарга може містити посилання на спосіб отримання відповіді за результатами її розгляду.

На противагу цього зауважуємо, що адміністративний позов є формально визначеним процесуальним документом, вимоги до якого містяться в статті 160 КАС України і виражаються у чітких складових із обов'язковим викладенням обставин, поданням відповідних доказів тощо [3].

Таким чином, адміністративна скарга є важливим інструментом у системи захисту прав та законних інтересів відповідного заявника, а також одним із ключових елементів такої окремої адміністративної процедури як адміністративне оскарження, оскільки виступає «точкою відліку» у оскарженні рішення, дії або бездіяльності суб'єкта владних повноважень.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 213–330): Закон України від 07. 12. 1984 р. № 1888-IX. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> (дата звернення 02. 12. 2021).
2. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22. 05. 2003 р. № 1591-IX. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення 02. 12. 2021).
3. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06. 07. 2005 р. № 2747-IV. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення 02. 12. 2021).

Науковий керівник: д.ю.н., професор Біла-Тіунова Л. Р.